

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М.Савенка
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Пашковський Валерій Мелетійович – завідувач нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М.Савенка, професор, доктор медичних наук, Pashkovskiy.Valerii@bsmu.edu.ua Карвацька Наталія Семенівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, karvatska.natalia@bsmu.edu.ua Рудницький Роман Іванович - доцент кафедри, кандидат медичних наук, Rudnytsky.Roman@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/nervovih-hvorob-psihiatriyi-ta-medichnoyi-psihologiyi-im-s-m-savenka/
Веб-сайт кафедри	http://nerv.bsmu.edu.ua/
E-mail	psychiatry@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Мусоргського, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 55-92-89

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	10
Практичні заняття	40
Самостійна робота	40
Вид заключного контролю	Підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Психофізіологія» закладає основи вивчення студентами медичної психології, психіатрії, наркології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами; забезпечує формування умінь застосовувати знання з психофізіології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем психології хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення фізіологічних механізмів перебігу пізнавальних психічних процесів, таких, як відчуття та сприйняття, пам'ять та мислення, свідомість та інтелект, воля та інші, що обумовлюють поведінку, стани людини, які регулюються різноманітними фізіологічними та психологічними механізмами. Знання, з одного боку, безумовно-рефлекторних, умовно-рефлекторних, системних механізмів, що визначають мимовільну активність людини, і, з другого боку, довільного керування, пов'язаного не тільки з фізіологічними, але й психологічними механізмами, а також розуміння перцептивних, мнестичних, пізнавальних процесів допоможуть в підготовці майбутніх лікарів-психологів до оволодіння науками, які мають справу з життєдіяльністю людського організму в умовах патології.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vidnu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу

(<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);

- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);

- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);

- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);

- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);

- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисципліни (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);

- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;

- списування під час контролю знань заборонені;

- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;

- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія людини	клінічна фармація,
фізіологія людини	токсикологічна та судова хімія
фармакологія	фармацевтичний менеджмент та маркетинг
пропедевтика внутрішніх захворювань	внутрішня медицина
мікробіологія з основами імунології	акушерство, гінекологія
патологічна фізіологія	Психіатрія, наркологія

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Психофізіологія» є ознайомлення студентів з основними проблемами психофізіології на сучасному етапі; вивчення внутрішньомозкових закономірностей виникнення та протікання пізнавальних психічних процесів, що обумовлюють поведінку, стани людини, які регулюються різноманітними фізіологічними та психологічними механізмами і визначають мимовільну активність людини, і, з другого боку, довільного керування, пов'язаного не тільки з фізіологічними, але й психологічними механізмами. Розуміння перцептивних, мнестичних, пізнавальних процесів допоможуть в підготовці майбутніх лікарів-психологів до оволодіння науками, які мають справу з життєдіяльністю людського організму в умовах патології.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психофізіологія» є висвітлити теоретичні знання з психофізіології у тлумаченні основних питань психології, визначати психофізіологічні особливості людини; здійснювати психофізіологічний супровід фахівців; використовувати методи профілактики психічних та психосоматичних розладів; оперувати понятійно-категоріальним апаратом психофізіології при вивченні інших дисциплін. застосовувати теоретичні знання в інтерпретації психологічних фактів (конкретних життєвих ситуацій особистості, результатів експериментальних досліджень, вирішенні психологічних задач, прикладах художньої літератури), використовувати методи психофізіологічних досліджень, розпізнавати психічні явища у складній, багатокомпонентній об'єктивній реальності; виокремлювати актуальний психологічний факт із загального контексту подій, які відбуваються, та його психофізіологічних детермінант.

Цільовим завданням вивчення предмету є досягнення другого (знання-репродукція) і третього (знання-уміння) рівня знань.

Для здібних і обдарованих студентів будуть ставитись вимоги четвертого рівня засвоєння знань – використання додаткової літератури, робота в науковому студентському гуртку, участь в наукових дослідженнях кафедри.

Кількість навчальних годин: 90 (3 кредити ECTS), з них:

лекції - 10 годин.

практичні заняття – 40 годин.

самостійна робота студентів - 40 годин.

зміст дисципліни структуровано на 1 модуль та 2 змістових модулі.

6.1. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психофізіологія» є висвітлити теоретичні знання з психофізіології у тлумаченні основних питань психології, визначати психофізіологічні особливості людини; здійснювати психофізіологічний супровід фахівців; використовувати методи профілактики психічних та психосоматичних розладів; оперувати понятійно-категоріальним апаратом психофізіології при вивченні інших дисциплін. застосовувати теоретичні знання в інтерпретації психологічних фактів (конкретних життєвих ситуацій особистості, результатів експериментальних досліджень, вирішенні психологічних задач, прикладах художньої літератури), використовувати методи психофізіологічних досліджень, розпізнавати психічні явища у складній, багатокомпонентній об'єктивній реальності; виокремлювати актуальний психологічний факт із загального контексту подій, які відбуваються, та його психофізіологічних детермінант.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ ДИСЦИПЛІНА «ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ»

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень вищої освіти дисципліна «Психофізіологія» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

інтегральна:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні (ЗК):

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

- ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

спеціальні (фахові, предметні) (ФК):

- ФК1. Здатність до збирання та критично опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.
- ФК 2. Здатність узагальнювати інформацію щодо суб'єктивних і об'єктивних причин психологічних проблем, субклінічних хворобливих станів та захворювань.
- ФК 3. Здатність встановити психологічний контакт із пацієнтом з метою подальшого формулювання повного функціонального діагнозу, в т.ч. реєстр-синдрому з урахуванням оцінки фізичного, психічного розвитку, клінічного діагнозу та диференційної діагностики.
- ФК 12. Здатність до практичного використання психологічного впливу та психотерапії.
- ФК 13. Здатність до проведення експертної оцінки психологічного стану людини та експертизи працездатності (медико-соціальної, військово-лікарської, психолого-психіатричної, судової, медико-педагогічної).
- ФК 15. Здатність до здійснення психологічної реабілітації.

8. Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання (ПРН), формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій.

ПРН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.

ПРН 3. Визначати попередній клінічний/психологічний/патопсихологічний діагноз, функціональний стан, здійснювати диференційну діагностику у відповідності до сучасних класифікаторів захворювання.

ПРН 6. Розробляти моделі, стратегії, план дії щодо надання допомоги (психологічних, медико-психологічних втручань і надання послуг).

ПРН 7. Інтерпретувати та прогнозувати вплив допомоги на перебіг хвороби/розладу з метою подальшої оптимізації програм медичної, психологічної та медико-психологічної допомоги.

ПРН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології.

ПРН 14. Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проєкти у сфері медичної психології, та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти з урахуванням наукових, економічних, правових, етичних та соціальних аспектів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- предмет і завдання психофізіології;
- методи дослідження в психофізіології:
 - електро- і магнітоенцефалографія;
 - метод викликаних потенціалів;
 - реєстрація електричної активності шкіри;
 - реєстрація показників серцево-судинної системи;
 - реєстрація реакції очей;
 - поліграфічні дослідження;
- фізіологічні механізми свідомості, матеріалістичне розуміння психічних процесів;
- фізіологічні механізми, кореляти та закономірності психічної діяльності і поведінки;
- нейрофізіологічні механізми сенсорних систем;
- психофізіологічні теорії уваги;
- психофізіологічні теорії пам'яті;

- психофізіологію мовлення, мислення;
- психофізіологічні теорії мислення;
- психофізіологічні механізми емоцій;
- теорії свідомості;
- психофізіологічні механізми свідомості;
- поняття несвідомого;
- установки і неусвідомлювані мотиви;
- поведінкові автоматизми і стереотипи;
- підпорогове сприйняття;
- теорії сну;
- організацію рухової системи;
- систему керування рухами (за М.О. Бернштейном) ;
- теорію функціональних систем П.К.Анохіна;
- психофізіологія професійної діяльності;
- функціональний і психофізіологічний стан;
- види та загальні закономірності адаптації, її „ціну” та дезадаптації;
- поняття психофізіологічного забезпечення діяльності; психофізіологічного відбору,

принципи психофізіологічного забезпечення діяльності;

- загальні характеристики та закономірності діяльності;
- фактори ефективності діяльності;
- працездатність.

Вміти:

- володіти методиками дослідження нейродинамічних властивостей людини; самооцінки психофізіологічного стану (ПФС); дослідження параметрів сенсомоторних реакцій людини різного ступеня складності; простої і складної сенсомоторної реакції; дослідження функціональної сили і рухливості нервових процесів;
- проводити дослідження функціональної сили і рухливості нервових процесів (режим зворотного зв'язку); дослідити силу і функціональну рухливість нервових процесів (режим нав'язаного ритму);
- провести дослідження особливостей нервової системи на основі вимірювання реакції на руханий об'єкт;
- оцінити результати застосування методики „Шкалована самооцінка ПФС, біогальванометричного контролю психофізіологічного стану;
- оцінити результати експериментально-психологічного дослідження окремих психічних процесів, особистості.

Демонструвати:

- Здатність самостійно досліджувати працездатність та функціональні стани організму, аналізувати найбільш відповідні йому знання, навички і вміння, висловувати гіпотези та приймати рішення щодо психофізіологічного забезпечення діяльності.
- Здатність вірно оцінювати психофізіологічні можливості окремих методичних прийомів пізнання іншої людини і інтерпретувати результати, які отримують за їх допомогою.
- відповідальність за збір, інтерпретацію психофізіологічних характеристик, прийняття вимог до процедур отримання і обробки матеріалів як безумовно значимих.
- Здатність використання знань про операції, механізми та прийоми психофізіології мислення.
- Здатність проводити аналіз діяльності та поведінку з точки зору їхньої структури, за психофізіологічним характером діяльності аналізувати адаптивні можливості особистості.
- Здатність визначати характер функціональних станів за зовнішніми проявами (виразом обличчя, мімікою, жестами тощо).
- Здатність визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні.
- Здатність виокремлювати і аналізувати психофізіологічний потенціал власного внутрішнього життя, відношень з оточуючими, суб'єктивного досвіду.
- Здатність навчитися використовувати знання з психофізіології в організації власної поведінки (в т.ч. учбово-професійної), ефективних стратегій взаємодії; розширювати репертуар ефективних прийомів саморегуляції.

- Оволодіння методами і прийомами психофізіологічного забезпечення професійної діяльності фахівців.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС).

9.1. Модуль 1. Психофізіологія

Змістовий модуль 1. Психофізіологія як наукова дисципліна

Конкретні цілі:

- Пояснювати предмет і основні завдання психофізіології.
- Визначати місце психофізіології в комплексі медичних та психологічних дисциплін.
- Пояснювати значення психофізіології для окремих розділів медицини, її зв'язок з іншими медичними спеціальностями.
- Класифікувати методи психофізіологічного дослідження.
- Визначати основні підходи (методи) щодо організації, опрацювання та інтерпретації психофізіологічного дослідження.
- Аналізувати основні методи дослідження психофізіологічного стану людини.
- Пояснювати принципи і методику проведення психофізіологічного дослідження та інтерпретації його результатів.
- Пояснювати нервові механізми психічних процесів.
- Визначати особливості проведення емпіричних методів у психофізіологічному дослідженні.
- Пояснювати специфіку проведення наукового психофізіологічного дослідження та основних його етапів.
- Визначати валідність та надійність психофізіологічного експерименту відповідно до мети та процедури дослідження.

Змістовий модуль 2. Системна та прикладна психофізіологія

Конкретні цілі:

- Пояснювати психофізіологічні основи сенсорних і пізнавальних процесів;
- Аналізувати психофізіологічні основи емоцій, свідомості, несвідомого, сну, рухової діяльності;
- Пояснювати системні засади психофізіології;
- Аналізувати психофізіологічні основи діяльності, станів та адаптації;
- Інтерпретувати основи психофізіологічного забезпечення діяльності.
- Застосовувати набуті знання на практиці при вирішенні проблем ужиткового характеру;
- Застосовувати емпіричні психофізіологічні методики;
- Планувати та проводити психофізіологічні дослідження.

9.2. Тематична структура модуля (змістових модулів).

Модуль 1. Психофізіологія

Змістовий модуль 1. Психофізіологія як наукова дисципліна

Тема 1. Психофізіологія на сучасному етапі розвитку

Предмет, завдання та розділи психофізіології. Психофізіологічна проблема: сутність, історія підходів до її вирішення, сучасне розуміння проблем. Сучасні проблеми психофізіології: активності, вибірковості, змістовності.

Тема 2. Методи психофізіологічних досліджень

Електро- і магнітоенцефалографія. Метод викликаних потенціалів. Реєстрація електричної активності шкіри. Реєстрація показників серцево-судинної системи. Реєстрація реакції очей. Поліграфні дослідження. Дослідження нейродинамічних властивостей людини. Самооцінка психофізіологічного стану.

Тема 3. Психофізіологія сенсорних процесів

Загальні властивості сенсорних процесів. Нейрофізіологічні механізми сенсорних систем. Сенсорна система зору. Сенсорна система слуху. Вестибулярна система. Сенсорна система шкіри. Сенсорна система кістково-м'язового апарату. Сенсорна система смаку. Сенсорна система нюху.

Тема 4. Психофізіологія пізнавальних процесів

Психологія уваги: поняття, характеристики, види та психофізіологічні теорії уваги. Психофізіологія пам'яті: поняття, характеристики, види та психофізіологічні теорії пам'яті. Психофізіологія мовлення: поняття, види, функції та психофізіологічні механізми мовлення. Психофізіологія мислення: поняття, форми, типи взаємозв'язки та психофізіологічні механізми мислення.

Тема 5. Психофізіологія емоцій

Поняття, класифікація і функції емоцій. Теорії емоцій (Ч.Дарвіна, Джеймса-Ланге, Кенона-Барда, З. Фрейда, Ліндслі, П.Симонова та ін.). Індикатори емоцій. Психофізіологічні механізми емоцій.

Тема 6. Психофізіологія свідомості

Поняття, властивості та види свідомості. Теорії свідомості (І.Павлов, Ф.Крика, Дж. Еделмена, О.Іваницького, Дж.Еклза, К.Прибрама). Психофізіологічні механізми свідомості. Концепція Ф.Маунткасла.

Тема 7. Психофізіологія несвідомого

Поняття, особливості та класи прояву несвідомого. Установки і неусвідомлювані мотиви. Поведінкові автоматизми і стереотипи. Підпорогове сприйняття. Змінні стани свідомості: гіпноз, сомнамбулізм.

Змістовий модуль 2. Системна та прикладна психофізіологія

Тема 8. Психофізіологія сну

Сон і його види. Теорії сну (хімічні, гальмівні, енергетичні, інформаційні, психодинамічні). Стадії сну (повільний та швидкий сон). Поняття, властивості, особливості та функції сновидінь. Значення сну і потреба в ньому.

Тема 9. Психофізіологія рухової діяльності

Поняття рухової діяльності. Будова опорно-рухового апарату. Класифікація рухів. Організація рухової системи. Система управління рухами (за М.О.Бернштейном). Схема управління руховою діяльністю (за О.Р.Малхазовим). Опанування рухової діяльності.

Тема 10. Системні засади психофізіології

Поняття та основні положення системного підходу. Концепція системного підходу Б.Ф.Ломова. Теорія функціональних систем П.К.Анохіна. Людина як цілісна біопсихо-соціальна система.

Тема 11. Психофізіологія діяльності

Поняття діяльності. Види і структура діяльності. Загальні характеристики та закономірності діяльності. Фактори ефективності діяльності. Працездатність. Психофізіологія професійної діяльності.

Тема 12. Психофізіологія станів людини

Поняття та властивості стану людини. Експлікація, поняття та компоненти психічного стану. Поняття та підходи до розуміння функціонального стану. Поняття та системне розуміння психофізіологічного стану. Негативні стани: стрес, нервово-психічна напруга, стомлення.

Тема 13. Психофізіологія адаптації

Поняття, загальні уявлення та властивості адаптації. Види адаптації. Загальні закономірності адаптації. Типи адаптаційного реагування. „Ціна” адаптації та дезадаптації. Адаптивність та адаптаційні можливості.

Тема 14. Психофізіологічне забезпечення діяльності

Поняття психофізіологічного забезпечення діяльності. Психофізіологічний відбір. Принципи та зміст алгоритму психофізіологічного забезпечення діяльності. Дослідницькі методи психофізіологічного забезпечення діяльності. Оптимізаційні методи психофізіологічного забезпечення діяльності.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивід. робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Психофізіологія					
Змістовий модуль 1. <u>Психофізіологія як наукова дисципліна</u>					
Тема1.Психофізіологія на сучасному етапі розвитку	4	1	—	3	Під- готовка огляду наукової літерату- ри,
Тема 2.Методи психофізіологічних досліджень	10	1	4	5	
Тема 3.Психофізіологія сенсорних процесів	8	0,5	4	3,5	
Тема 4.Психофізіологія пізнавальних процесів	8	1	4	3	
Тема 5. Психофізіологія емоцій	8	0,5	4	3,5	
Тема 6. Психофізіологія свідомості	8	1	4	3	
Тема 7. Психофізіологія несвідомого	8	1	4	3	
Разом за змістовим модулем 1	54	6	24	24	
Змістовий модуль 2. <u>Системна та прикладна психофізіологія</u>					
Тема 8. Психофізіологія сну	6	1	2	3	повідом- лення або реферату, виконан- ня творчого завдання
Тема 9. Психофізіологія рухової діяльності	6	1	2	3	
Тема 10. Системні засади психофізіології	4	—	2	2	
Тема 11. Психофізіологія діяльності	4	—	2	2	
12. Психофізіологія станів людини	6	2	2	2	
Тема 13. Психофізіологія адаптації	4	—	2	2	
Тема 14. Психофізіологічне забезпечення діяльності	4	—	2	2	
Тема 15. Модульний контроль	2	—	2	—	
Разом за змістовим модулем 2	36	4	16	16	
УСЬОГО ГОДИН	90	10	40	40	

7. Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість год.
1.	Психофізіологія на сучасному етапі розвитку. Методи психофізіологічних досліджень.	2 год.
2.	Психофізіологія сенсорних і пізнавальних процесів. Психофізіологія емоцій.	2 год.
3.	Психофізіологія свідомості. Психофізіологія несвідомого.	2 год.
4.	Психофізіологія сну. Психофізіологія рухової діяльності.	2 год.
5.	Психофізіологія станів людини.	2 год.
	Всього	20 годин

8. Тематичний план практичних занять

№ пп	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин
	<i>Змістовий модуль 1. Психофізіологія як наукова дисципліна</i>	
1.	Методи психофізіологічних досліджень.	4 год.
2.	Психофізіологія сенсорних процесів.	4 год.
3.	Психофізіологія пізнавальних процесів.	4 год.
4.	Психофізіологія емоцій.	4 год.
5.	Психофізіологія свідомості.	4 год.
6.	Психофізіологія несвідомого.	4 год.
	<i>Змістовий модуль 2. Системна та прикладна психофізіологія</i>	
7.	Психофізіологія сну.	2 год.
8.	Психофізіологія рухової діяльності.	2 год.
9.	Системні засади психофізіології.	2 год.
10.	Психофізіологія діяльності.	2 год.
11.	Психофізіологія станів людини.	2 год.
12.	Психофізіологія адаптації.	2 год.
13.	Психофізіологічне забезпечення діяльності.	2 год.
14.	Підсумковий модульний контроль	2 год.
	Всього	40 годин

9. План самостійної роботи

№ п/п	НАЗВА ТЕМИ	К-сть год.
1.	Психофізіологія на сучасному етапі розвитку.	3
2.	Методи психофізіологічних досліджень.	5
3.	Психофізіологія сенсорних процесів.	3,5
4.	Психофізіологія пізнавальних процесів.	3
5.	Психофізіологія емоцій.	3,5
6.	Психофізіологія свідомості	3
7.	Психофізіологія несвідомого.	3
8.	Психофізіологія сну.	3
9.	Психофізіологія рухової діяльності.	3
10.	Системні засади психофізіології.	2
11.	Психофізіологія діяльності.	2
12.	Психофізіологія станів людини.	2
13.	Психофізіологія адаптації.	2
14.	Психофізіологічне забезпечення діяльності.	2
	Всього:	40

10. Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Психофізіологія на сучасному етапі розвитку.
2. Методи психофізіологічних досліджень.
3. Психофізіологія сенсорних процесів.
4. Психофізіологія пізнавальних процесів.
5. Психофізіологія емоцій.
6. Психофізіологія свідомості
7. Психофізіологія несвідомого.
8. Психофізіологія сну.
9. Психофізіологія рухової діяльності.
10. Системні засади психофізіології.
11. Психофізіологія діяльності.
12. Психофізіологія станів людини.
13. Психофізіологія адаптації.
14. Психофізіологічне забезпечення діяльності.

11. Завдання для самостійної роботи

Передбачається вивчення додаткових питань для самостійного опрацювання, які не входять до плану аудиторних занять і забезпечують поглиблене вивчення студентами тем в процесі підготовки до практичних занять:

1. Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів.
2. Увага, види уваги, їх характеристика.
3. Властивості уваги.
4. Поняття про відчуття. Основні властивості відчуттів.
5. Чутливість аналізаторів, пороги чутливості.
6. Класифікація видів відчуттів. Больові відчуття.
7. Індивідуальні особливості відчуттів.
8. Поняття про сприймання. Відчуття та сприймання.
9. Характеристика основних властивостей сприймання.
10. Види сприймання.
11. Поняття про ілюзії та галюцинації.
12. Індивідуальні відмінності сприймання, їх діагностика.
13. Психологічні теорії пам'яті, мислення та емоцій.
14. Поняття про пам'ять. Характеристика основних процесів пам'яті.
15. Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок.
16. Сміслові і механічне запам'ятовування та їх місце і роль у засвоєнні знань.
17. Відтворення, його види і роль у процесах засвоєння та збереження знань.
18. Умови ефективного запам'ятовування, збереження і відтворення інформації.
19. Забування, його причини і способи боротьби з ним.
20. Асоціація, її види.
21. Індивідуальні відмінності пам'яті.
22. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності людини. Розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням.
23. Розумові операції як основні механізми мислення, їх характеристика.
24. Класифікація видів мислення.
25. Логічні форми мислення.
26. Індивідуальні відмінності мислення. Прояв інтелектуальних здібностей у професійній діяльності лікаря.
27. Зв'язок мислення та мовлення.
28. Інтелект: основні підходи до розуміння.
29. Поняття про уяву та її своєрідність як пізнавального процесу.
30. Класифікація видів уяви, їх характеристика. Мрія як особливий вид уяви.
31. Прийоми створення образів уяви.
32. Уява і особистість. Уява в професійній діяльності лікаря.
33. Загальна характеристика емоційно-вольової сфери. Поняття про емоції та почуття.

34. Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів.
35. Стрес. Стрес фізіологічний і психологічний.
36. Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття.
37. Основні параметри емоційного процесу.
38. Емоції і здоров'я людини. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини.
39. Поняття про волю. Психологічні теорії волі.
40. Проста та складна вольова. Структура і механізми складної вольової дії.
41. Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини.
42. Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.
43. Поняття про темперамент, його роль у психічному розвитку людини та в діяльності лікаря.
44. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту.
45. Теорії темпераменту.
46. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика.
47. Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру.
48. Структура характеру. Класифікація рис характеру.
49. Типове та індивідуальне в характері. Акцентуації характеру.
50. Формування характеру. Характер та індивідуальність людини. Характер і професійна діяльність лікаря.

12. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет та завдання психофізіології.
2. Психофізіологічна проблема.
3. Сучасні проблеми психофізіології.
4. Загальні властивості сенсорних процесів.
5. Нейрофізіологічні механізми сенсорних систем.
6. Сенсорна система зору.
7. Сенсорна система слуху.
8. Вестибулярна система.
9. Сенсорна система шкіри.
10. Сенсорна система кістково-м'язового апарату.
11. Сенсорна система смаку.
12. Сенсорна система нюху.
13. Психофізіологія уваги.
14. Психофізіологічні теорії уваги.
15. Психофізіологія пам'яті.
16. Психофізіологічні теорії пам'яті.
17. Психофізіологія мовлення.
18. Психофізіологія мислення.
19. Психофізіологічні теорії мислення.
20. Поняття, класифікація і функції емоцій.
21. Теорії емоцій.
22. Індикатори емоцій.
23. Психофізіологічні механізми емоцій.
24. Поняття свідомості.
25. Теорії свідомості.
26. Психофізіологічні механізми свідомості.
27. Поняття несвідомого.
28. Установки і неусвідомлювані мотиви.
29. Поведінкові автоматизми і стереотипи.
30. Підпорогове сприйняття.
31. Змінені стани свідомості.
32. Сон і його види.
33. Теорії сну.

34. Стадії сну.
35. Сновидіння.
36. Значення сну і потреба в ньому.
37. Поняття рухової діяльності.
38. Будова опорно-рухового апарата.
39. Класифікація рухів.
40. Організація рухової системи.
41. Система управління рухами (за М.О. Бернштейном).
42. Схема управління руховою діяльністю (за О.Р.Малхазовим).
43. Опанування рухової діяльності.
44. Поняття та основні положення системного підходу.
45. Концепція системного підходу Б.Ф.Ломова.
46. Теорія функціональних систем П.К.Анохіна.
47. Людина як цілісна біопсихо-соціальна система.
48. Поняття діяльності.
49. Види і структура діяльності.
50. Психофізіологія професійної діяльності.
51. Поняття стану людини.
52. Психічний стан.
53. Функціональний і психофізіологічний стан.
54. Негативні стани.
55. Загальні уявлення про адаптацію.
56. Види адаптації.
57. Загальні закономірності адаптації.
58. „Ціна” адаптації та дезадаптації.
59. Адаптивність та адаптаційні можливості.
60. Поняття психофізіологічного забезпечення діяльності.
61. Психофізіологічний відбір.
62. Принципи психофізіологічного забезпечення діяльності.
63. Зміст алгоритму психофізіологічного забезпечення діяльності.
64. Дослідницькі методи психофізіологічного забезпечення діяльності.
65. Оптимізаційні методи психофізіологічного забезпечення діяльності.
66. Загальні характеристики та закономірності діяльності.
67. Фактори ефективності діяльності.
68. Працездатність.
69. Електро- і магнітоенцефалографія.
70. Метод викликаних потенціалів.

13.ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Реєстрація електричної активності шкіри.
2. Реєстрація показників серцево-судинної системи.
3. Реєстрація реакції очей.
4. Поліграфічні дослідження.
5. Дослідження нейродинамічних властивостей людини.
6. Самооцінка психофізіологічного стану.
7. Дослідження параметрів сенсомоторних реакцій людини різного ступеня складності.
8. Дослідження простої сенсомоторної реакції.
9. Дослідження складної сенсомоторної реакції.
10. Дослідження складної сенсомоторної реакції вибору „1-3”.
11. Дослідження складної сенсомоторної реакції вибору „2-3”.
12. Дослідження функціональної рухливості нервових процесів.
13. Дослідження сили нервових процесів.
14. Дослідження функціональної рухливості нервових процесів (режим зворотного зв'язку).
15. Дослідження сили нервових процесів (режим зворотного зв'язку).
16. Дослідження функціональної рухливості нервових процесів (режим нав'язаного ритму).
17. Дослідження сили нервових процесів (режим нав'язаного ритму).

18. Дослідження особливостей нервової системи на основі вимірювання реакції на рухомий об'єкт.
19. Методика „Шкалована самооцінка ПФС”.
20. Методика біогальванометричного контролю ПФС.

14. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту).

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання лабораторно-дослідницьких завдань.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час проведення підсумкових контрольних робіт під час останнього заняття змістовного модуля.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

Кінцевий контроль знань здійснюється під час підсумкового модульного контролю. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ПРИСВОЮВАНИХ СТУДЕНТАМ

№ за порядком	Модуль 1. (поточна навчальна діяльність)	Максим.кількість балів
1.	<i>Змістовий модуль 1.</i>	
	Тема 1.	8,5
	Тема 2.	8,5
	Тема 3.	8,5
	Тема 4.	8,5
	Тема 5.	8,5
	Тема 6.	8,5
2.	<i>Змістовий модуль 2.</i>	
	Тема 7.	8,5
	Тема 8.	8,5
	Тема 9.	8,5
	Тема 10.	8,5
	Тема 11.	8,5
	Тема 12.	8,5
	Тема 13.	8,5
	Разом змістові модулі	110,5
	Оцінювання індивідуальних завдань студента	9,5
	<i>Всього за поточну навчальну діяльність</i>	120
	Підсумковий тестовий модульний контроль	80

РАЗОМ сума балів	200
-------------------------	------------

Примітка: 1. При засвоєнні теми модуля 1 за традиційною системою студенту присвоюються бали: „5” – 8,5 балів, „4” – 6,5 балів, „3” – 5 балів, „2” – 0 балів.
2. При оцінюванні індивідуальних завдань студента за традиційною системою присвоюються бали: „5” – 9,5 балів, „4” – 6,5 балів, „3” – 5 балів, „2” – 0 балів.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 120 балів.

Студент допускається до підсумкового модульного контролю при виконанні умов навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність і індивідуальне завдання він набрав не менше 70 балів.

Підсумковий модульний контроль зараховується студенту, якщо він набрав при підсумковому контролі не менше 50 балів.

15. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі. Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) (в тому числі індивідуальної роботи) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення модуля, становить 200, у тому числі:

за поточну навчальну діяльність - 120 балів;

за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.

Розподіл балів, які присвоюються студентам (з примітками: - про максимальну і мінімальну кількість балів за вивчення модуля, - про конвертацію балів у традиційні оцінки "5", "4", "3", "2" при засвоєнні теми модуля; - про мінімальну кількість балів для допуску до підсумкового модульного контролю (ПМК); - про мінімальну кількість балів за складання модульного контролю).

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість тем практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивід. завдання				
			"5"	"4"	"3"	"2"	"5"	"4"	"3"	"2"	
Модуль 1 90/3	2 (№№ 1-2)	13	8,5	6,5	5	0	9,5	6,5	5	0	70

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі (остання тема – підсумковий модульний контроль не враховується) з додаванням балів за індивідуальне завдання студента, **але не більше 120 балів**.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі та додавання оцінки за виконання індивідуальної роботи студентом. Наприклад: 5 балів x 13 тем = 65 балів + 5 балів (за індивідуальну роботу студента).

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості та складає **від 5 до 9,5 балів**. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. **В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.**

Конвертаційна шкала

Традиційні оцінки	Конвертація оцінок в бали
«5»	8,5
«4»	6,5
«3»	5
«2»	0

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий модульний контроль повинен проводитися у 3 етапи:

1-й етап – комп'ютерний контроль тестових завдань з основних питань психофізіології. Кожному студенту пропонується 20 тестових завдань, які необхідно вирішити за 10 хвилин. Кожне тестове завдання оцінюється у 0,5 балів (**разом 10 балів**).

Якщо студент після вирішення комп'ютерного тестового контролю не набирає **7,5 балів**, він не допускається до подальшого складання підсумкового модульного контролю.

2-й етап – відповіді на теоретичні контрольні завдання психофізіології. Кожному студенту пропонується 5 питань, кожне з яких оцінюється максимально у 12 балів (оцінка „відмінно”) – (**разом 50 балів**). При цьому, якщо студент відповідає на „добре”, йому зараховується 10 балів, на „задовільно” – 8 балів, на „незадовільно” – 0 балів.

3-й етап – перевірка рівня засвоєння практичних умінь і навичок у формі розв'язування клінічних ситуаційних задач. Кожному студенту дається 1 задача, яка оцінюється максимально у **10**

балів (оцінка «відмінно»). При цьому, якщо студент відповідає на „добре”, йому зараховується 6 балів, на „задовільно” – 2,5 балів, на „незадовільно” – 0 балів.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює **80**.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка за модуль визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою та при вивченні модуля набрали не менше **70 балів**.

Форма проведення підсумкового модульного контролю стандартизована і включає контроль теоретичної та практичної підготовки.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Оцінка з дисципліни «Психофізіологія» виставляється лише студентам, яким зараховані усі теми з дисципліни. Визначається загальною кількістю балів, які набрав студент на всіх практичних і на підсумковому занятті. Набрані бали конвертуються у 4-рибальну шкалу таким чином:

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 120 до 149 балів	«3»
Ниже мінімальної кількості балів (120)	«2»

Оцінка з дисципліни FX, F («2») виставляється студентам, яким не зараховано модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали модульний підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового модульного контролю не більше 2-ох (двох) разів впродовж 2-ох (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором.

Оцінка F виставляється студентам, які не набрали за поточну навчальну діяльність мінімальної кількості балів і не допущені до підсумкового модульного контролю. Студенти, що одержали оцінку F по завершенню вивчення дисципліни, повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

Відсоток студентів визначається на виборці для студентів даного курсу в межах відповідної спеціальності (якщо ВНЗ не прийнято інакше).

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як середня арифметична оцінка засвоєння відповідних модулів і має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

16.1. Базова

1. Кокун О.М. Психофізіологія: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 184 с.
2. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності /Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 400 с.
3. Малхазов О.Р. Психологія та психофізіологія управління руховою діяльністю. – К.: Євролінія, 2002. – 320 с.
4. Психофизиология: Учебник для вузов /Под ред. Ю.И.Александрова. – 3-е изд.- СПб.: Питер, 2004. -464 с.
5. Філіппов М.М. Психофізіологія людини: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. – 136 с.

16.2. Допоміжна

1. Абабков В.А., Пере М. Адаптация к стрессу: Основы теории, диагностики, терапии. – СПб.: Речь, 2004. – 165 с.
2. Агаджанян Н.А. Адаптация и резервы организма. – М.: ФиС, 1982. – 176 с.
3. Александровский Ю.А. Состояния психической дезадаптации и их компенсация. – М.: Наука, 1976. – 272 с.
4. Блум Ф., Лейзерсон А., Хофстедтер Л. Мозг, разум и поведение /Пер. с англ. – М.: Мир, 1988. – 246 с.
5. Вейн А.М. Бодрствование и сон. – М.: Наука, 1970. – 128 с.
6. Генкин А.А., Медведев В.И. Прогнозирование психофизиологических состояний . Вопросы методологии и алгоритмизации. – Л.: Наука, 1973. – 144 с.
7. Горго Ю.П. П психофізіологія (прикладні аспекти): Навч. посіб. – К.: МАУП, 1999. – 128 с.
8. Дичев Т.Г., Тарасов К.Е. Проблемы адаптации и здоровье человека (методологические и социальные аспекты). – М.: Медицина, 1976. – 184 с.
9. Дубровский Д.И. Психические явления и мозг. – М.: Наук4а, 1971. – 386 с.
10. Дубровский Д.И. Информация, сознание, мозг. М.: Высшая школа, 1980. – 286 с.
11. Изард К. Психология эмоций. – СПб.: Питер, 2002. – 460 с.
12. Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека. – СПб.: Питер, 2005. – 412 с
13. Казначеев В.П. Современные аспекты адаптации. – Новосибирск: Наука, 1980. – 192 с.
14. Карпухина А.М. Психологические и психофизиологические пути повышения эффективности деятельности. – К.: Знание, 1990. – 19 с.
15. Китаев-Смык Л.А. Психология стресса. – М.: Наука, 1983. – 368 с.
16. Клименко В.В. Механізми психомоторики людини. – К., 1997. – 192 с.
17. Костандов Э.А.Психофизиология сознания и бессознательного. – СПб.: Питер, 2004.– 167 с.
18. Кочубей Б.И.Некоторые тенденции современной психофизиологии //Вопр.психол.–1986. - С. 31-37.
19. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці. – К.: КНЕУ, 2002. – 182 с.
20. Лебедев А.Н., Забродин Ю.М. Психофизиология и психофизика. М.: Наука, 1977. – 288 с.
21. Леонова А.Б. Психодиагностика функциональных состояний человека. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 200 с.
22. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Смысл, Изд. Центр «Академия», 2004. – 352 с.
23. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984. – 446 с.
24. Ломов Б.Ф. Системность в психологии: Избр. психол. тр./Под ред.В.А.Барбанщикова. – М.: Институт практ. психологии, 1996. – 384 с.
25. Макаренко Н.В. Теоретические основы и методики профессионального психофизиологического отбора военных специалистов /НИИ проблем военной медицины Украинской военно-медицинской академии. – К., 1996. – 336 с.
26. Макаренко М.В. Методика проведення обстежень та оцінки індивідуальних нейродинамічних властивостей вищої нервової діяльності людини //Фізіологічний журнал, 1999. – Т.45. - №4. – С.125-131.
27. Максименко С.Д. Общая психология. – М.: Реал-бук, 2004. – 523 с.

28. Психологическое обеспечение профессиональной деятельности /Никифоров Г.С., Дмитриева М.А., Корнеева Л.Н. и др./Под ред. Г.С.Никифорова. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. Ун-та, 1991. – 152 с.
29. Психофізіологічне забезпечення бойових підрозділів в екстремальних умовах: Метод. посіб. /Під ред. М.С. Корольчука. – К.: МОУ, 2001. – 175 с.
30. Семиченко В.А. Психические состояния: Модульный курс для преподавателей и студентов. – К.: Магистр-S, 1998. – 207 с.
31. Симонов П.В. Избранные труды: Т.1. Мозг: эмоции, потребности, поведение. – М.: Наука, 2004. - 437 с.
32. Суходольский Г.В. Основы психологической теории деятельности. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1988. – 168 с.
33. Ткачук В.Г., Хапко В.Е. Психофизиология труда: Конспект лекцій.– К.:МАУП,1999.– 88 с.
34. Чайченко Г.М., Дибенко В.О., Сокур В.Д. Фізіологія людини і тварини: Підручник для студ. біол..спец. вищ.навч.закл. – К.: Вища школа, 2003. – 464 с.

16.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
2. <http://www.bsmu.edu.ua/>
3. <http://moodle.bsmu.edu.ua/>

17. УКЛАДАЧ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Карвацька Наталія Семенівна - доцент кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. Савенка С.М., доцент, к.мед.н.
© Карвацька Н.С., 2021 рік